

Nr 11.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring i övergångsbestämmelsen till lagen den 24 september 1931 (nr 327) om ändring i vissa delar av strafflagen, m. m.; given Stockholms slott den 3 januari 1941.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt § 87 regeringsformen föreslå riksdagen att, under förutsättning att av riksdagen såsom vilande antagna förslag till ändring i vissa delar av tryckfrihetsförordningen ävensom till ändrad lydelse av § 110 regeringsformen samt § 3 mom. 9 och 10 tryckfrihetsförordningen varda slutligen godkända, antaga härvid fogade förslag till

- 1) lag om ändring i övergångsbestämmelsen till lagen den 24 september 1931 (nr 327) om ändring i vissa delar av strafflagen; samt
- 2) lag om ändring i övergångsbestämmelsen till lagen den 24 september 1931 (nr 328) med vissa bestämmelser om bötesstraff utom strafflagens område (särskild böteslag).

GUSTAF.

K. G. Westman.

Förslag

till

Lag

**om ändring i övergångsbestämmelsen till lagen den 24 september 1931
(nr 327) om ändring i vissa delar av strafflagen.**

Härigenom förordnas, att övergångsbestämmelsen till lagen den 24 september 1931 om ändring i vissa delar av strafflagen skall upphöra att gälla i vad den innehåller föreskrift om att äldre lag skall äga tillämpning vid bestämmande av straff för brott, vilket, enligt vad i tryckfrihetsförordningen är stadgat, skall straffas efter allmän lag.

Angående ikraftträdandet av denna lag förordnar Konungen.

F ö r s l a g

till

L a g

**om ändring i övergångsbestämmelsen till lagen den 24 september 1931
(nr 328) med vissa bestämmelser om bötesstraff utom strafflagens
område (särskild böteslag).¹**

Härigenom förordnas, att övergångsbestämmelsen till särskilda böteslagen den 24 september 1931 skall upphöra att gälla i vad den innehåller föreskrift om att lagen ej skall äga tillämpning vid bestämmande av straff för brott, vilket, enligt vad i tryckfrihetsförordningen är stadgat, skall straffas efter lag eller författning som i 1 § särskilda böteslagen avses.

Angående ikraftträdandet av denna lag förordnar Konungen.

¹ Angående lagens rubrik, se 1938: 253.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementens ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 6 december 1940.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, SKÖLD, ERIKSSON, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Westman, anmäler fråga om *vissa bestämmelser rörande dagsbotslagstiftningens tillämpning å tryckfrihetsbrott.*

Föredraganden anför:

Till 1940 års lagtima riksdag överlämnades genom proposition den 17 maj 1940, nr 270, för prövning i grundlagsenlig ordning förslag till ändring i vissa delar av tryckfrihetsförordningen. Förslaget avsåg främst en revision av gällande regler om ansvarigheten för tryckta skrifter. Därutöver innefattade förslaget, bland annat, vissa ändringar i 1—4 §§ tryckfrihetsförordningen, som åsyftade att genomföra dagsbotssystemets tillämpning inom tryckfrihetsrätten. Denna fråga upptogs även, såvitt angår 3 § 9 och 10 mom. tryckfrihetsförordningen, i en samma dag avlåten proposition, nr 268, angående ändrad lydelse av 110 § regeringsformen samt 3 § 9 och 10 mom. tryckfrihetsförordningen.

Propositionen nr 270 grundade sig på ett den 6 november 1939 avgivet sakkunnigbetänkande angående revision av tryckfrihetsförordningens ansvarighetsregler m. m. (statens offentl. utredn. 1939: 32). Då de sakkunniga funnit sig böra föreslå dagsbotssystemets införande i tryckfrihetsförordningen i samband med revisionen av ansvarighetsreglerna, utarbetade de sakkunniga jämte förslag till erforderliga grundlagsändringar även förslag till ändring i 1931 års dagsbotslagstiftning. I betänkandet framlades sålunda förslag till lag om ändring i tillämpningsområdet för lagen den 24 september 1931 (nr 327) om ändring i vissa delar av strafflagen och lagen den 24 september 1931 (nr 328) angående dagsböter utom strafflagens område (särskild böteslag).

De i nämnda båda propositioner framlagda förslagen blevo av riksdagen antagna för vidare grundlagsenlig behandling. Med anledning härav bör för 1941 års lagtima riksdag, som har att slutligen behandla grundlagsändringarna, framläggas förslag rörande ändring i dagsbotslagstiftningen.

Dagsbotssystemet infördes i allmänna strafflagen genom lag den 24 september 1931 om ändring i vissa delar av strafflagen. De grundläggande reglerna om dagsböter upptogs i 2 kap. 8 § första stycket strafflagen. Enligt detta stadgande skola böter ådömas i dagsböter. Därjämte meddelas föreskrifter om antalet dagsböter och om dagsbotens belopp. Lagen den 24 september 1931 trädde i kraft den 1 januari 1932. I övergångsbestämmelser till lagen stadgas emellertid, att äldre lag skall äga tillämpning vid bestämmande av straff för brott vilket, enligt vad i tryckfrihetsförordningen är stadgat, skall straffas enligt allmän lag.

Den 24 september 1931 utfärdades jämväl lag angående dagsböter utom strafflagens område (särskild böteslag). Rubriken till denna lag har i samband med lagstiftningen om sammanträffande av brott den 3 juni 1938 ändrats till lag med vissa bestämmelser om bötesstraff utom strafflagens område (särskild böteslag). Enligt 1 § i denna lag skall vad i 2 kap. 8 § första stycket strafflagen är stadgat om böters ådömande i dagsböter gälla jämväl i avseende å böter, som eljest enligt allmän lag eller särskild författning åläggas av domstol. Vad sålunda stadgats skall dock icke gälla i fråga om brott, som ej är belagt med svårare straff än böter högst trehundra kronor. Enligt övergångsbestämmelser till särskilda böteslagen, vilken trädde i kraft den 1 januari 1932, skall lagen icke äga tillämpning vid bestämmande av straff för brott vilket, enligt vad i tryckfrihetsförordningen är stadgat, skall straffas efter sådan lag eller författning som avses i 1 §.

I 3 § tryckfrihetsförordningen, där de s. k. egentliga tryckfrihetsbrotten äro angivna, stadgas för närvarande beträffande flertalet av brotten, att de skola straffas efter allmän lag. I ett av straffstadgandena hänvisas till visst lagrum i allmänna strafflagen. Dessutom finnas i 3 § några stadganden, i vilka straffet blivit direkt utsatt. Anledningen härtill är att motsvarande brott icke förekomma i strafflagen eller, i fråga om de två år 1937 införda stadgandena i 8 mom. andra stycket och 9 mom. andra stycket, att man vid stadgandenas avfattning ansåg sig icke kunna hänvisa till de motsvarande, likaledes nya stadgandena i strafflagen, enligt vilka dagsböter skulle ådömas.

I 2 § 10 mom. tryckfrihetsförordningen hänvisas till allmän och särskild lag i fråga om straff för brott mot föreskrifterna i 2 § om allmänna handlingars offentlighet. I 4 § 14 mom. förekommer hänvisning till strafflagen för krigsmakten beträffande straff för spridning av skrift som indragits vid trupp eller å flottans fartyg. För andra brott och förseelser stadgar tryckfrihetsförordningen bötesstraff, vars belopp anges i riksdaler och skillingar.

I de förutnämnda vilande grundlagsförslagen ha dagsböter införts i straffstadgandena i stället för böter i riksdaler och skillingar. Beträffande vissa mindre förseelser har dock straffet bestämts till böter upp till trehundra kronor. De självständiga straffskalorna i 3 § 8 mom. andra stycket och 9 mom. andra stycket ha utbyts mot stadganden att brotten skola straffas efter allmän lag.

De sakkunnigas förslag till lag om ändring i tillämpningsområdet för lagarna den 24 september 1931 innehåller, att vad i dessa lagar stadgas skall

åga tillämpning jämväl vid bestämmande av straff för brott, vilket enligt tryckfrihetsförordningen skall straffas efter strafflagen eller efter lag eller författning som avses i 1 § särskilda böteslagen.

Rörande förslaget har skånska hovrätten i yttrande över de sakkunnigas betänkande anmärkt, att det ur lagteknisk synpunkt vore att föredraga att det hinder, som övergångsbestämmelserna i 1931 års lagar utgjorde för dagsbotssystemets tillämpning å vissa tryckfrihetsbrott, undanröjdes icke genom en positiv föreskrift utan genom att dessa bestämmelser upphävdes.

*Departements-
chefen.*

Enligt övergångsstadgandena till de lagar, genom vilka dagsbotssystemet år 1931 infördes, skola dagsböter ej ådömas i sådana fall då tryckfrihetsförordningen i fråga om straffet hänvisar till allmän eller särskild lag. De såsom vilande antagna förslagen till grundlagsändringar förutsätta, att detta hinder mot dagsbotssystemets genomförande i tryckfrihetsrätten undanröjes i samband med att grundlagsändringarna slutligen antagas och träda i tillämpning.

Den ur lagteknisk synpunkt lämpligaste formen härför synes vara, att lagbestämmelser meddelas om upphävande av vad övergångsstadgandena till lagarna den 24 september 1931 innehålla rörande brott mot tryckfrihetsförordningen.

I fråga om tiden för ikraftträdandet av lagbestämmelserna bör erinras om de övergångsbestämmelser som i enlighet med propositionen nr 270 till 1940 års lagtima riksdag upptagits i det vilande förslaget rörande tryckfrihetsförordningens ansvarighetsregler. Enligt dessa övergångsbestämmelser äger Konungen förordna, att de nuvarande grundlagsbestämmelserna skola tillämpas under viss tid, högst tre månader, från den dag Konungen låtit i riksdagen uppläsa öppet brev att kungörelse utfärdats om den ändrade lydelsen av de stadganden som avses i förslaget. En viss tids anstånd med tillämpningen av detta torde vara erforderligt med hänsyn till de däri meddelade nya föreskrifterna om utgivningsbevis och anmälningsskyldighet för boktryckare. Det synes önskvärt att de vilande grundlagsförslagen, genom vilka dagsbotssystemet införes i tryckfrihetsförordningen, sättas i tillämpning samtidigt. Det kan emellertid finnas påkallat att låta det med anledning av propositionen nr 268 antagna förslaget rörande 110 § regeringsformen samt 3 § 9 och 10 mom. tryckfrihetsförordningen träda i kraft tidigare än förslaget rörande ansvarighetsreglerna. Det i propositionen nr 268 avsedda förslaget träder i tillämpning då öppet brev upplästs, att kungörelse utfärdats om den ändrade lydelsen av nämnda lagrum.

På grund härav synes det lämpligt, att ikraftträdandet av nu ifrågavarande ändring i dagsbotslagstiftningen göres beroende av Konungens förordnande samt att bestämmelserna härom avfattas så att hinder icke möter mot att ändringen träder i kraft vid skilda tidpunkter i den mån så sker i fråga om de vilande grundlagsförslagen.

I enlighet med vad sålunda anförts hava inom justitiedepartementet upprättats förslag till *lag om ändring i övergångsbestämmelsen till lagen den 24*

september 1931 (nr 327) om ändring i vissa delar av strafflagen samt lag om ändring i övergångsbestämmelsen till lagen den 24 september 1931 (nr 328) med vissa bestämmelser om bötesstraff utom strafflagens område (särskild böteslag).

Föredraganden hemställer, att lagrådets utlåtande över ifrågavarande förslag, av den lydelse bilaga¹ till detta protokoll utvisar, måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Sigrid Linders.

¹ Denna bilaga, vilken är lika lydande med de vid propositionen fogade lagförslagen, har här uteslutits.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 16 december 1940.

N Ä R V A R A N D E :

justitieråden FORSSMAN,
BELLINDER,
regeringsrådet LUNDEVALL,
justitierådet STERZEL.

Enligt lagrådet den 14 december 1940 tillhandakommet utdrag av protokoll över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 6 december 1940, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättade förslag till *lag om ändring i övergångsbestämmelsen till lagen den 24 september 1931 (nr 327) om ändring i vissa delar av strafflagen* samt *lag om ändring i övergångsbestämmelsen till lagen den 24 september 1931 (nr 328) med vissa bestämmelser om bötesstraff utom strafflagens område (särskild böteslag)*.

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, föredrogos inför lagrådet av revisionssekreteraren Olof Thulin.

Lagrådet lämnade förslagen utan erinran.

Ur protokollet:
G. Lindencrona.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1941.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Westman, anmäler lagrådets den 16 december 1940 avgivna utlåtande över de den 6 december 1940 till lagrådet remitterade förslagen till *lag om ändring i övergångsbestämmelsen till lagen den 24 september 1931 (nr 327) om ändring i vissa delar av strafflagen* samt *lag om ändring i övergångsbestämmelsen till lagen den 24 september 1931 (nr 328) med vissa bestämmelser om bötesstraff utom strafflagens område (särskild böteslag)*.

Med förmälan att lagrådet lämnat förslagen utan erinran hemställer fördraganden, att förslagen måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande under förutsättning att av riksdagen såsom vilande antagna förslag till ändring i vissa delar av tryckfrihetsförordningen ävensom till ändrad lydelse av § 110 regeringsformen samt § 3 mom. 9 och 10 tryckfrihetsförordningen varda slutligen godkända.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Sigrid Linders.